

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2024

for Landsorganisasjonen i Norge (LO)

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Landsorganisasjonen i Norge (LO)
oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

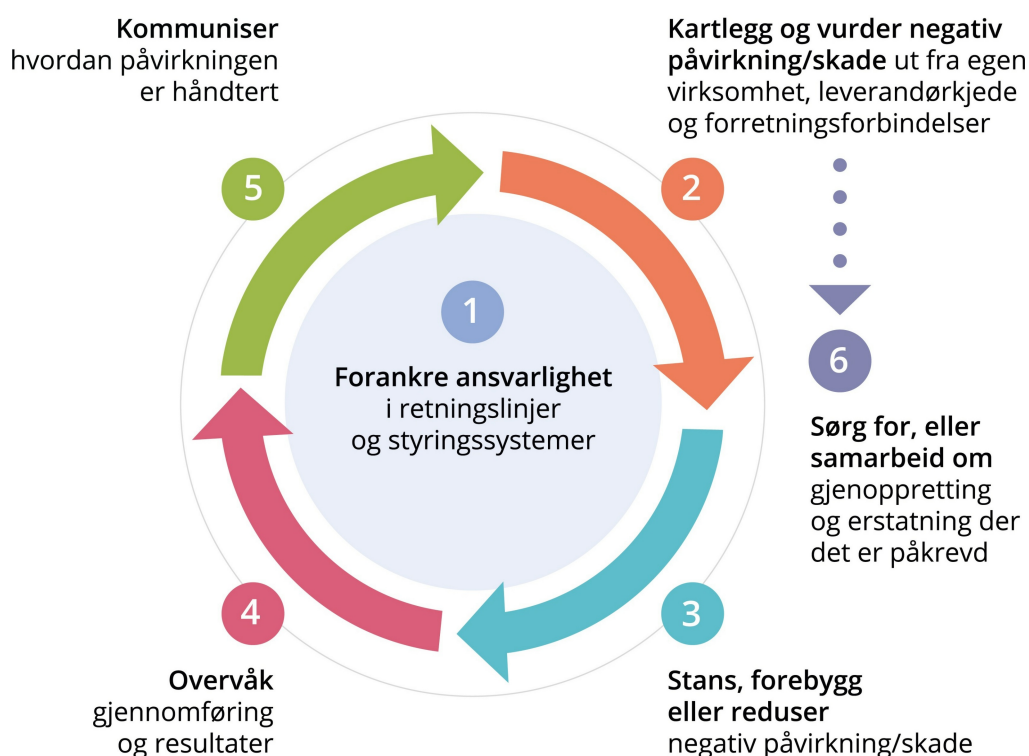
Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Landsorganisasjonene i Norge (LO) er Norges største arbeidstakerorganisasjon med over 1 million medlemmer fordelt på 23 tilsluttede fagforbund.

Demokrati, rettferdig fordeling og sterke organisasjoner med bred folkelig deltagelse er forutsetningen for bærekraftige samfunn og for utviklingen, og viktige mål for LOs arbeid både nasjonalt og internasjonalt. Vi mener at den beste måten å få til dette på er gjennom å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle - både hjemme og ute. Vårt mål er trygghet i arbeidslivet, jevnere fordeling, økt likestilling og sosial sikkerhet, kort og godt et godt og anstendig arbeidsliv. Retten til organisering, kollektive forhandlinger og streikerett står sentralt i å oppnå dette. Anstendig arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom.

LOs internasjonale engasjement handler om solidaritet med arbeidere i alle land som kjemper for økonomisk og sosial rettferdighet. Kjernevirksomheten til LOs solidaritetsarbeid er å bidra til å styrke arbeidstakeres rettferdigheter internasjonalt med fokus på organisering, kollektive forhandlinger, likestilling og sosial dialog.

LO tar en aktiv rolle i FNs bærekraftsmål. For oss er mål 8 om anstendig arbeid det viktigste, men vi har også identifisert tre andre mål som til sammen danner en helhetlig tilnærming til arbeidet vi gjør både hjemme og internasjonalt. Dette er målene om: Likestilling mellom kjønnene, Mindre ulikhet, og Stoppe klimaendringene.

LO er også selv en stor innkjøper av varer og tjenester. Vi er opptatt av transparens i vår innkjøps- og leverandørforvaltning, og følger opp våre leverandører etter de prinsipper og verdier LO forfekter i vårt arbeid som samfunnspåvirker, både nasjonalt og internasjonalt. LO er omfattet av åpenhetsloven og er en Miljøfyrtårn virksomhet i tillegg til en aktiv støttespiller for Etisk Handel Norge.

Peggy Hessen Følsvik
LO-leder

Styrets signatur

Denne rapporten er signert elektronisk. Se siste side for verifikasjon.

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Adresse hovedkontor

Torggata 12, 0181 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

Tjenesteytende virksomhet

Beskrivelse av virksomhetens struktur

LOs ledelse består av 8 personer som velges av LOs kongress. Kongressen er LOs øverste beslutningsorgan, og avholdes normalt hvert fjerde år. Mellom kongressene er det LOs representantskap som er LOs høyeste myndighet. LO har også et sekretariat som møtes hver uke. Medlemmer til LOs sekretariat består av 15 faste medlemmer som velges av kongressen.

Daglig leder for LO er LOs valgte leder Peggy Hessen Følsvik.

Administrasjonen i LO består av 8 avdelinger og 12 regioner. Avdeling for virksomhetsstyring har ansvar for blant annet LOs innkjøp- og leverandørforvaltning, herunder ansvar for aktsomhetsvurderinger og oppfølging av leverandører og rapporteringer på åpenhetsloven og Etisk Handel. LO er ikke omfattet av CSRD-direktivet.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

814 000 000

Antall ansatte

303

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

I forbindelse med at Studieforbundet AOF gikk konkurs tok LO over den delen av AOFs drift som handlet om tillitsvalgtsooplæring. Denne driften er organisert som en egen seksjon hos vår organisasjonsavdeling. De produserer og administrerer egne kurs og annen opplæring.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Elling Sørum, spesialrådgiver i avdeling for virksomhetsstyring

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

elling.sorum@lo.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

LO er en arbeidstakerorganisasjon. Vi selger, leverer eller produserer ikke materielle produkter. Vi foretar innkjøp til å dekke egen drift. Vi kjøper inn en rekke tjenester til drift, rådgivningstjenester, arrangementer med mer. I tillegg kjøper vi inn profileringsartikler som vi deler ut videre.

Vi har 15 leverandørkategorier som består av både tjenester og produkter. Disse danner grunnlaget for våre risikoanalyser og aktsomhetsvurderinger.

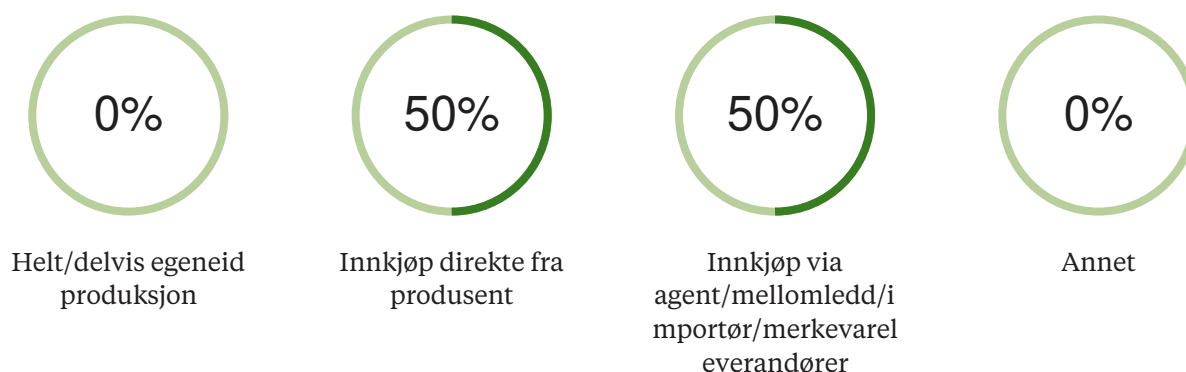
Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

300

Kommentar til antall leverandører

Vi har valgt alle som har fakturert LO for over 100 000,- i 2024. Enkeltleveranser eller samlet. I vår leverandøroppfølging har vi fokus på de som er faste leverandører av varer og tjenester og nye leverandører.

Type innkjøp/ leverandørforhold

LO har ingen helt eller delvis egneid produksjon. "Innkjøp direkte fra produsent" inkluderer konsulenttenester, kjøp av tjenester innen markedsføring, reklame og analyse og fra tilsluttede forbund eller andre beslektede organisasjoner. Innkjøp via agent/mellomledd/importør/merkevareleverandør er innkjøp av varer i hovedsak til egen drift.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Norge :	343
Sverige :	2
Frankrike :	1
Belgia :	2
Canada :	1
Estland :	1

Vi har her fordelt våre leverandører etter nasjonalitet.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter

Antall arbeidere

Kommentar til antall arbeidere

LO har ingen førsteleddsprodusenter slik dette er definert.

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Ulike komponenter og råvarer til vårt IKT - utstyr	Kongo Kina Palestina
---	----------------------------

Vi ser med stigende bekymring på både produksjonsprosesser og geografisk plassering av produksjon av diverse komponenter som benyttes i vårt IKT-utstyr. Dette finner vi belegg for i de oppgitte kildene (vedlagt) aktsomhetsvurderinger og etter innspill fra vår egen internasjonale avdeling. Vi erkjenner at vi ikke har nok påvirkning til endringer gjennom dialog via vår leverandør av ferdige produkter. Nørmere om dette er beskrevet senere i rapporten.

Derfor vil LO i august 2025 sette i gang med en grundig gjennomgang for å få en oversikt over produksjonsprosesser, geografisk plassering, arbeidstakerrettigheter og miljøpåvirkning hos produsentene av viktige komponenter i IKT-utstyret vi kjøper ferdig fra vår leverandør. Arbeidet vil gjøres i nært samarbeid med internasjonal avdeling i LO, samt andre instanser med kompetanse på dette. Arbeidet ferdigstilles i 2025 og vil være avgjørende for valg av leverandører og produkter vi skal benytte i LO. (Tiltak i vedlagte handlingsplan for 2025)

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Målsettinger 2025:

- Mål :**
- Økt bevissthet hos alle ansatte om LOs arbeid og forpliktelser når det gjelder innkjøp- og leverandørforvaltning
 - Økt kunnskap hos de i organisasjonen som utfører eller har ansvar for LOs innkjøp
 - Videreutvikle dialogen med større leverandører av varer og tjenester til LO
 - Revidere og videreutvikle LOs styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning
 - Videreutvikle leverandørsystemet for å enklere kunne oppdatere og ha oversikt over LOs leverandører av varer og tjenester, og se på muligheten for færre og større leverandører

Status :

2

- Mål :**
- LO har utarbeidet en handlingsplan med SMARTE mål for å ha konkrete tiltak for og oppfylle målsettingene for 2025 (Vedlegg: Handlingsplan LO 2025)

Status :

Prosessmål for kommende år

1

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.lo.no/hvem-vi-er/los-vedtekter/> (nederst på siden) Her ligger våre linker til styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning, Veileder for aktsomhetsvurderinger i LO, LOs retningslinjer for antikorrupsjon, LOs varslingsrutiner.

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn og miljø?

LO har en klar og tydelig stemme i samfunnsdebatten om disse temaene.

Dette gjenspeiler seg i våre styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning samt i dokumentene som vi sender våre leverandører, og som vi forventer at våre leverandører forplikter seg til.

LO vil i løpet av mai 2025 også legge ut linker offentlig på våre styrende dokumenter, rutiner for anti-korrupsjonsarbeidet samt våre nasjonale og internasjonale varslingsrutiner. I tillegg så vil vi publisere vår redegjørelse til åpenhetsloven og vår årlige rapport til Etisk Handel Norge.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

LOs styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning (inkludert varslingsregler og rutiner for anti-korrupsjonsarbeid) er utarbeidet av en arbeidsgruppe der ansatte har medvirket.

De sentrale vedleggene i dokumentet er tidligere vært behandlet og vedtatt i LOs vedtaksføre organer, Arbeidsmiljøutvalg og i fora med ansattes tillitsvalgte der det har vært påkrevd.

Dokumentet som helhet er behandlet i avdeling for virksomhetsstyring, vedtatt i LOs ledermøte (av LOs ledelse) og orientert om til ansattes tillitsvalgte.

Dokumentene, handlingsplaner og krav/forventninger til ansatte presenteres i allmøte med samtlige ansatte i mars 2024 og er fortløpende revidert og videreutviklet, senes i mars 2025.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner?

Det er nedsatt et eget arbeidsteam bestående av funksjoner på tvers i organisasjonen som jobber med aktsomhetsvurderinger. Teamet består av representanter fra interne funksjoner som økonomi, serviceforvaltning, fagavdelinger og LOs regionskontorer. Teamet er organisert som en del av enheten "Innkjøp- og leverandørforvaltning" og rapporterer til ledergruppa i avdeling for virksomhetsstyring, som har det overordnede administrative ansvaret i LO.

Minimum årlig, eller etter behov og ønsker, rapporteres arbeidet bla med aktsomhetsvurderinger til LOs ledelse, som er definert som LOs styre i denne sammenhengen.

Arbeidet er organisert på denne måten for å skape en bred forankring, kjennskap og forståelse for behov og hensikt. Dette er foreløpig ikke skriftlig nedfelt i våre retningslinjer og styrende dokumenter.

Alle ansatte er kjent med LOs arbeid med aktsomhetsvurderinger, herunder styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning, etiske prinsipper, anti-korrupsjonsrutiner og varslingsrutiner via allmøter og tilgang på alle dokumenter på intranett.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og insentivordninger?

Egne opplæringsplaner for innkjøpere og ansvarlige er delvis gjennomført i 2024. Nyansatte eller andre som får en innkjøpsfunksjon som en del av sitt ansvarsområde blir gjort kjent med at det finnes rutiner og regler som regulerer LOs innkjøp og leverandørforvaltning og blir satt inn i disse via egen avdeling / regionskontor.

Egen arbeidsgruppe som gjennomfører årlige revisjoner av leverandører basert på krav og forventninger som ligger nedfelt i Åpenhetsloven og Etisk Handel sine prinsipper.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Ansatte har vært med på workshops om rapportering for bedrifter i regi av Etisk Handel Norge (Aktsomhetsvurderinger i praksis, rapportering for medlemmer)

Ansatte som vil ha en rolle i det videre arbeidet skal få kurs i aktsomhetsvurdering og oppfølging. En person har hovedansvar for å tilegne seg kunnskap og erfaringer med arbeidet og dele dette med andre som er relevante i arbeidet.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i strategier og handlingsplaner?

De er beskrevet i LOs etiske prinsipper (Code of conduct) og i LOs innkjøpspolicy. Det er dokumenter som er vedtatt av LOs ledelse. De innehar også en egen handlingsplan for målsettinger i 2024. LO er Miljøfyrtårnsertifisert og det er en tverrfaglig arbeidsgruppe ved avdeling for virksomhetsstyring som jobber med dette i LO.

1.C.2 Hvordan følges strategier og planer for bærekraftig forretningspraksis opp av ledelse og styre?

Ansvar for dette er lagt til avdeling for virksomhetsstyring i LO og det rapporteres fortløpende til ledergruppen i avdelingen når det gjelder handlingsplaner, fremdrift og korrigeringer, og innspill/endringsforslag og andre vurderinger gjøres her. Det er ansvarlig for LOs innkjøp- og leverandørforvaltning som har ansvaret for å legge frem status og ta i mot endringer og korrigeringer. Status, fremdrift og handlingsplaner rapporteres minimum en gang i året, eller så ofte det er ønskelig til LOs valgte ledelse.

1.D Partnerskap og samarbeid med leverandører og forretningsforbindelser

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av bærekraftig forretningspraksis i møte med leverandører og forretningsforbindelser?

De fleste leverandører, enten som er store eller som skal ha gjentagende leveranser får tilsendt våre prinsipper for samarbeid med leverandører og etiske retningslinjer. De må også akseptere og kvittere på disse. Leverandører som har vært med oss lenge har vi en god dialog med. I tillegg revideres de på ulike måter som en konsekvens av vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Ved kvalifisering av nye leverandører benytter vi risikokartlegging trinn 1, 2 eller 3 avhengig av hvilke kriterier de kommer inn under. LOs innkjøpspolicy og etiske prinsipper ligger også på LOs hjemmeside.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

LO har over lang tid hatt gode relasjoner til våre største leverandører i hovedsak knyttet opp mot etisk handel og arbeidstakerrettigheter. Det siste året har vist oss at innkjøp krever enda større profesjonalitet, både mot leverandører og for intern organisering, så LO har både gjort og skal gjøre en omfattende jobb for å bygge opp en organisering som vil profesjonalisere vår innkjøp- og leverandørforvaltning. Vi ser nå en positiv dreining mot mer bærekraftig forretningspraksis hos flere av våre leverandører.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp prioritert risiko for potensiell og/ eller faktiske negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø.

Prioritert risiko	Relatert tema	Geografi
Innkjøp av IKT-utstyr til egen drift	Tvangsarbeid Fagorganisering og kollektive forhandlinger Barnarbeid Diskriminering Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid Regulære ansettelser Korrupsjon Utslipp	Bangladesh Kongo, Brazzaville Kina Filippinene Palestina
Innkjøp av gaver, giveaways, andre artikler for salg	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Helse, miljø og sikkerhet Miljø Utslipp Materialbruk	Kina Norge Den europeiske union
Egen drift / reisevirksomhet	Miljø Utslipp Energi Avfall Vann	

LO har i 2024 definert de tre områdene over som prioritert risiko. Når det gjelder pkt. 1 vil dette følges opp med et eget arbeid og planer videre i 2025. For å minimere risiko i pkt. 2 så har LO kvalifisert en leverandør av produkter / artikler som omtalt basert på LOs egne krav og standarder og følger opp dette i et godt samarbeid med leverandør.

En stor del av LOs virksomhet krever reising, både nasjonalt og internasjonalt. LO har derfor egen avtale med et reiseselskap som skal sørge for å minimere påvirkning på miljø. LO er også Miljøfyrtårnsvirksomhet, og jobber kontinuerlig med å redusere egen negativ påvirkning på miljøet, og hele tiden tilegne oss ny kunnskap om dette.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den risikoen ble identifisert og prioritert b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i kartleggingen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert d) om det er identifisert områder hvor det er manglende informasjon for å vurdere risiko og hvordan dere vil gå frem for å få mer informasjon om dette.

LO er omfattet av åpenhetsloven og har rutiner for risikovurdering av leverandører fordelt på leverandørgrupperinger. Hensikten er å plukke ut leverandørgrupperinger med stor risiko innen prioriterte oppfølgingsområder. I den aktuelle perioden ble størrelse på årlig leveranse (kr) og negative konsekvenser som også kan skade LOs omdømme, prioritert. Det er prioritert 3 leverandørgrupper som det er jobbet med i 2024. Det er gruppene "Reisevirksomhet", "Konsulenttjenester" og IKT-tjenester" LO har også flere leverandører fordelt på andre leverandørgrupper, men velger ut et antall og omfang basert på vår egen kapasitet til å ettergå disse grundig.

LO bedømmer risiko hos utvalgte underleverandører basert på en undersøkelse som heter "Egenrapportering av bedriftens samfunnsansvar" Den er i tråd med OECDs anbefalinger til risikovurdering og inneholder en rekke spørsmål til leverandørene fordelt under temaene menneskerettigheter, sysselsetting, miljø og klima, antikorrupsjon og produksjonsland. Svarene fra leverandørene vektet opp mot en poengskala der LO har satt egne poeng for viktigheten av de ulike svarene (Eksempel som vedlegg)

På bakgrunn av innspill fra LOs forbund har leverandørgruppen "reisevirksomhet" vært en av årets prioriterte leverandøroppfølginger, dette inkluderer spesielt fokus på arbeidstakerforhold i overnattingsbedrifter, men også hvordan disse følger opp sine underleverandører. En annen leverandørgruppe som har hatt spesielt fokus er "konsulenttjenester" Dette er en sammensatt gruppe, men utgjør samtidig den største leverandørgruppen målt i kroner for LO. Den tredje gruppen som er valgt ut spesielt er "IKT-tjenester" Dette er gjort på bakgrunn av innspill fra LOs internasjonale avdeling og øvrige egne kilder, samt egne undersøkelser / dialog med leverandør. Bekymringene er bekreftet og knytter seg til arbeidstakerforhold, geografisk plassering av produksjon og lite innsyn i både økonomi, eierstrukturer og produksjonsprosesser. LO vil sette i gang et større arbeid fra høsten 2025 for å kartlegge produsenter, både med tanke på arbeidstakerforhold, geografisk plassering av produksjon og underleverandører. Omtalt i egen handlingsplan.

LO vil benytte Etisk Handel Norge sitt risikokartleggingsverktøy i videre oppfølging, og ved vurderinger av andre leverandørgrupper.

LOs internasjonale avdeling med erfaring og kompetanse fra en lang rekke prosjekter i samarbeid med blant annet NORAD, er en aktiv bidragsyter til dette arbeidet i LO. Både som kilde til mye kunnskap om risikokilder, men også med innspill til tiltak og oppfølging.

I tillegg har LO benyttet følgende kilder:

International Trade Union:

Confederation (ITUC) - Annual Survey of Violations of Trade Union

Rights Indeks som blant annet rangerer land etter fokus på ILOs kjernekonvensjoner for fagforeningsfrihet og kollektive forhandlinger

Landsorganisasjonen i Norge med tilsluttede fagforbund:

Generelle eller spesifikke opplysninger på egne bransjer (fagforbundene) nasjonalt og internasjonalt

FN-Sambandet: FNs bærekraftsmål

Etisk Handel Norge: Ressurssenter for bærekraftig handel. Omfattende "kildebank"

Miljøfyrtårn: Sertifiseringsordning med fokus på indre og ytre miljø. "Kildebank"

Transparency International Norge:

Opacity in real estate ownership index 2025.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert men ikke prioritert, og hvordan disse er håndtert

LO er sertifisert som Miljøfyrtårnvirksomhet. LOs egen drift og reisevirksomhet kan i seg selv være en trussel mot de nevnte parametrene. Det er derfor satt klare mål for utslipp fra fly og bil, ressursbruk, sirkulærøkonomi og lignende.

På denne måten kan organisasjonen jobbe aktivt med reduksjon, bevisstgjøring og forebygging av egen drift og virksomhet.

LO har også identifisert både leverandørgruppen "Konsulenttjenester" og "Reisevirksomhet" som to risikoområder. Den første i hovedsak på grunn av ansattforhold, rettigheter og medvirkning. Den andre i hovedsak på grunn av bærekraft- og miljøpåvirkning. Her har LO gjennomført risikovurderinger og er foreløpig i dialog med leverandørene på en eller flere elementer som kan innebære risiko. Dette er imidlertid norske selskaper med høye standarder som inntil videre blir fulgt opp gjennom dialog.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Beskriv mål og status for de tiltakene virksomheten har iverksatt for å redusere prioritert risiko

	Innkjøp av IKT-utstyr til egen drift
Overordnet mål :	Få en betydelig bedre kjennskap og kompetanse til førsteleddsprodusenter gjennom våre leverandører innenfor de avdekkede områdene for negativ påvirkning /skade
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Kjenne alle førsteleddsprodusenter av IT-komponenter som benyttes i LO Ha utviklet en konstruktiv dialog med alle leverandører som blir omfattet av nevnte risiko. Skapt en forståelse for LOs behov.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Foreløpig så har dette begrenset seg til å få en oversikt over hvilke leverandører som blir "omfattet" Det sette i gang et større arbeid i august for å avdekke produksjonsprosesser, geografisk beliggenhet, arbeidstakerrettigheter og miljøpåvirkning når det gjelder komponenter til vårt IKT-utstyr.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Resultatene av det overnevnte arbeidet vil være avgjørende for valg av leverandør, produktmerker og produsenter av IKT-utstyr.

	Innkjøp av gaver, giveaways, andre artikler for salg
Overordnet mål :	
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

	Egen drift / reisevirksomhet
Overordnet mål :	
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

3.B Andre tiltak for å håndtere risiko for negativ påvirkning/skade

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

LO er sertifisert som Miljøfyrtårnvirksomhet. Fokus mot våre leverandører er de kravene vi stiller om klima og miljø i våre leveranser. Det er igangsatt et arbeid i LO med et større fokus på gjenbruk og sirkularitet for å nå våre miljømål. Dette vil også påvirke våre leverandører.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Vi har bevissthet i egen virksomhet gjennom Miljøfyrtårn. LO har en miljøpolicy og konkrete mål med tiltak for å redusere klimagassutslipp.

Vi utfordrer av og til våre nærmeste samarbeidsleverandører på klimareduserende tiltak. Foretrekker leverandører med miljøsertifisering.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis

Vi er tydelige på verdien av faglige rettigheter og innretter innkjøpspraksisen deretter. Dette er nedfelt formelt i våre krav til leverandører.

Vi foretrekker å kjøpe norskprodusert når dette er mulig.

Presser ikke priser, men vektlegger etiske krav og standarder i henhold til LOs innkjøpspolicy og etiske prinsipper

Vi tilstreber lange leverandørforhold og god dialog. Det skal være kjent for våre leverandører hva som forventes av de som leverandør til LO.

LO er en naturlig og sterk part i trepartssamarbeidet i norsk arbeidsliv. Informasjon, samarbeid og medbestemmelse både internasjonalt, nasjonalt og lokalt ned til partssamarbeidet i bedrifter ser LO på som en forutsetning for å skape et godt partssamarbeid.

All erfaring tilsier at med dette på plass så utvikles blant annet leverandørkjeder og produksjonsprosesser klart i retning av et mer bærekraftig og tilfredsstillende arbeidsliv, og med tilsvarende reduksjon av negativ påvirkning og skade.

Med dette som basis så deltar LO i store prosjekter, råd og utvalg både nasjonalt og internasjonalt og får ofte gjennomslag for egne synspunkter.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vi foretrekker produkter som er sertifiserte enten miljøsertifiseringer, eller andre bærekraftsertifiseringer. Vi handler ca 190 produkter til renhold og rekvisita og av dette er det 84 miljøproduktgrupper. som Svane, eu-blomst med mer.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette er kjernevirksomheten til LO, og organisasjonen har en tydelig stemme og klare standpunkter rundt dette både nasjonalt og internasjonalt.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Her vil vi se etter hvert hvilke tiltak vi må gjennomføre basert på kartleggingen vi nå jobber med.

LO jobber uansett kontinuerlig med kompetanseheving både nasjonalt og internasjonalt når det gjelder faglige rettigheter, menneskerettigheter, likestilling, anti-korrupsjon med mer. LO har en portefølje med prosjekter i samarbeid med Norad.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

LO har interne etiske retningslinjer som omfatter korrupsjon og bestikkelser. I tillegg har vi varslingsrutiner for korrupsjon og bestikkelser både internt og til våre internasjonale prosjekter.

LO jobber også aktiv med prosjekter i blant annet utviklingsland der kompetanseheving om korrupsjon og bestikkelser er sentralt.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ påvirkning

LO jobber bredt med disse temaene både i Norge og internasjonal sammenheng.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt og hvordan dette gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og hvordan dette gjennomføres i praksis

Leder for virksomhetsstyring har det overordnede ansvaret. Flere i avdeling for virksomhetsstyring har sentrale roller og ansvar i dette arbeidet. Alle med ansvar for å gjennomføre innkjøp vil få opplæring for å kunne bedre være i stand til å overvåke sine avtaler. Disse rapporterer fortløpende sine funn og korrigeringer gjort til leverandører og status rapporteres 2 ganger pr. år. Da vurderes også videre oppfølging av leverandører, og ev. avslutning av leverandøravtaler hvis dialog ikke fører frem til rapporterte forbedringer til LO

Ansvarlig for innkjøp- og leverandørforvaltning i LO vil ha en nøkkelrolle for opplæring, koordinering og aktsomhetsvurderinger ved nye leverandøravtaler. (Beskrives i vedlagt organisasjonskart) Evalueringene baserer seg på en løpende dialog med våre leverandører og jevnlig status / gjennomgang med avdelingens ledelse. Årlig rapportering til LOs ledelse og halvårlig til avdelingens ledelse. En samlet oversikt og status på om dialog og korrigeringer med leverandører har ønsket virkning vurderes 1-2 ganger pr. år eller ved behov.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør og/ eller måler effekten av tiltak for å redusere risiko

Fortløpende evalueringer av om tiltakene har oppnådd målsettingene. Her benytter vi undersøkelser som sendes våre leverandører. Svarene vektet etter et internt system og dialog opprettes hvis vi ønsker utdypende informasjon, eller en klar formening om at noe må forbedres. Vi ber om dokumentasjon på dette i form av policy eller annet hos leverandøren som dokumenterer at de har tatt grep, enten hos seg selv eller hos sine underleverandører.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

God dialog over lang tid med leverandører som har vært med oss lenge.

"Trinnvurderinger" før inngåelse med nye leverandører. De fungerer slik at det er definert tre nivåer for risikoanalyser av nye leverandører basert på hvor omfattende innkjøpene er målt i kroner. Trinn 1, innkjøp < 30 000,-. Trinn to, innkjøp mellom 30 000,- 100 000,-. Trinn tre, innkjøp > 100 000,- For alle gjelder det både enkeltkjøp eller samlet pr.år.

Formelle revisjoner, mailkontakt, telefonkontakt med øvrige leverandører

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

LO har enda ikke opplevd en hendelse der håndtering av negativ påvirkning / skade har vært påkrevd. Våre rapporter er offentlig tilgjengelig på LOs hjemmesider. Vi har nasjonale og internasjonale varslingsrutiner som også beskriver hvordan et varsel skal håndteres. Vi følger med på utsatte områder gjennom våre oppgitte kilder og gjennom vår egen internasjonale avdeling. Opprettet egen epostadresse for henvendelser. Vi deler informasjon om eget arbeid, status og fremdrift i nettverk med LOs tilsluttede forbund.

i 2025 skal vi også se spesifikt på våre leverandører av IKT-utstyr for å få en enda bedre oversikt. Dette er også nevnt i vår handlingsplan.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

LO er omfattet av åpenhetsloven og vil gi nødvendig informasjon til de som etterspør innen gitte frister. Øvrige henvendelser håndteres fortløpende etter egne interne vurderinger. Henvendelser besvares ihht til frister og andre bestemmelser i åpenhetsloven

A woman with dark hair, wearing a bright yellow hard hat and a light blue V-neck t-shirt, stands in a construction or demolition site. She is smiling slightly at the camera. A dark blue jacket is draped over her left arm. In the background, there is a large, rusted metal structure and some greenery. The lighting is bright, suggesting daytime.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser

Det er fastsatt at når organisasjonen erkjenner å ha forårsaket eller bidratt til skade på mennesker eller samfunn, skal den umiddelbart iverksette tiltak for å håndtere og gjenopprette denne skaden.

Dette innebærer å engasjere seg i tiltak som kan inkludere økonomisk erstatning, offentlige beklagelser, eller andre former for rettelse, avhengig av skadens natur og omfang.

Videre understreker denne politikken viktigheten av å opprette tilgang til rettferdige og transparente klageordninger, hvor arbeidere og lokalsamfunn kan fremme sine bekymringer og få sakene sine behandlet på en rettferdig og effektiv måte.

Denne tilnærmingen er grunnleggende for å bygge og opprettholde tillit mellom virksomheten, dens ansatte, og de samfunnene hvor den opererer.

Hvis LOs leverandører gjennom sin virksomhet sørger for negative konsekvenser som organisasjonen blir varslet om eller selv finner ut enten ved egne kartlegginger eller andre kilder, så vil LO aktivt bidra til å kartlegge omfang og gå i dialog med leverandør eller andre for å bidra til gjenoppretting.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det har ikke vært tilfeller der LO har vært klar over behov for gjenoppretting i rapporteringsperioden, men vi vil ha et nærmere samarbeid med internasjonal avdeling hos oss for å tilegne oss mer kunnskap om mekanismer for gjenoppretting. LO har også en beredskapsgruppe som vil håndtere situasjoner der liv og helse, sensitiv informasjon eller LOs omdømme er truet.

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere og lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer

I tillegg til LOs generelle varslingsrutiner så har vi har en internasjonal varslingskanal om LOs prosjekter i utlandet. Vi jobber også med bevisstgjøring av arbeidere og lokalsamfunn flere steder i verden. LO deltar også i internasjonale fora med fokus på faglige rettigheter slik som ILO og ITUC. Ansatte hos leverandørene kan varsle LO via forbundet de er medlem i (Norge)

Kontaktinformasjon:

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Elling Sørum, spesialrådgiver i avdeling for virksomhetsstyring
elling.sorum@lo.no